

Briuselis, 2026 m. balandžio 22 d.
(OR. en)

8452/26

ENER 193

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
gavimo data:	2026 m. balandžio 22 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	C(2026) 2676 final
Dalykas:	KOMISIJOS REKOMENDACIJA 2026 04 22 dėl kliūčių naudoti elektros energijos pirkimo sutartis ir kitos energijos pirkimo sutartis šalinimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2026) 2676 final.

Priedama: C(2026) 2676 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 04 22
C(2026) 2676 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 04 22

**dėl kliūčių naudoti elektros energijos pirkimo sutartis ir kitos energijos pirkimo sutartis
šalinimo**

{SWD(2026) 118 final}

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 04 22

dėl kliūčių naudoti elektros energijos pirkimo sutartis ir kitos energijos pirkimo sutartis šalinimo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) atsinaujinančiųjų išteklių energija yra labai svarbi tiekiant švarią, įperkama ir saugią elektros energiją namų ūkiams, įmonėms ir pramonei visuose ekonomikos sektoriuose ir siekiant Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų;
- (2) atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių diegimo spartinimas yra labai svarbus siekiant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001¹ 3 straipsnyje nustatyto Sąjungos tikslo iki 2030 m. bent 42,5 % energijos gauti iš atsinaujinančiųjų išteklių. Taip pat būtina padėti siekti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES)2021/1119² nustatyto 2030 m. Sąjungos tikslo bent 55 % sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki;
- (3) 2022 m. gegužės mėn. Komisija priėmė rekomendaciją (ES) 2022/822³. Toje rekomendacijoje daugiausia dėmesio skirta reguliavimo kliūčių atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartims šalinimui. Ji grindžiama Direktyvos (ES) 2018/2001 15 straipsnio 8 dalimi, kuria valstybės narės įpareigojamos pašalinti visas nepagrįstas kliūtis atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartims ir savo nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose (NEKSVP) pranešti apie padarytą pažangą. Į tą patį straipsnį įtrauktos naujos nuostatos dėl energijos pirkimo sutarčių;
- (4) Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943⁴ 2 straipsnio 77 punkte elektros energijos pirkimo sutartis (EEPS) apibrėžiama kaip „sutartis, pagal kurią fizinis arba juridinis asmuo sutinka iš elektros energijos gamintojo pirkti elektros energiją rinkos sąlygomis“. Nors EEPS paprastai yra susijusios su gamyba naudojant naujus įrenginius, ta apibrėžtis taip pat apima esama gamyba grindžiamas sutartis, jei dėl jų susitariama rinkos sąlygomis. Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio antros

¹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

² 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999, (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

³ 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/822 dėl greitesnio leidimų atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams išdavimo procedūrų ir palankesnių sąlygų elektros energijos pirkimo sutartims (OL L 146, 2022 5 25, p. 132, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/822/oj>).

⁴ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

pastraipos 14q punkte atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartis apibrėžiama kaip „sutartis, pagal kurią fizinis arba juridinis asmuo sutinka pirkti atsinaujinančiųjų išteklių energiją tiesiogiai iš gamintojo ir kuri apima atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pirkimo sutartis ir atsinaujinančiuosius išteklius naudojančios šilumos ir vėsumos pirkimo sutartis, bet vien jomis neapsiriboja“. Taigi pastaroji apibrėžtis taip pat apima vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pirkimo sutartis⁵, atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos pirkimo sutartis ir biometano pirkimo sutartis;

- (5) pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 15 straipsnio 8 dalį, remdamasi valstybių narių atliktais vertinimais, Komisija turi išanalizuoti kliūtis, trukdančias sudaryti atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartis, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių EEPS, ypatingą dėmesį skirdama kliūtims, trukdančioms sudaryti tarpvalstybines atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartis, ir parengti gaires dėl tų kliūčių pašalinimo. Visų pirma Komisija gali padėti valstybėms narėms nustatyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutarčių potencialą jų atitinkamose rinkose, kad būtų prisidėta prie Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų. Pagal Reglamento (ES) 2019/943 19a straipsnio 10 dalį Komisija turi įvertinti, ar tebėra kliūčių sudaryti EEPS ir ar EEPS rinkos yra pakankamai skaidrios. Šiame straipsnyje taip pat nurodyta, kad Komisija turi teisę parengti gaires dėl kliūčių, įskaitant neproporcingas procedūras arba mokesčius, pašalinimo;
- (6) Reglamento (ES) 2019/943 19b straipsniu Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) pavesta atlikti metinį EEPS rinkos vertinimą tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu. Siekdama įvykdyti tą pareigą, 2025 m. lapkričio mėn. ACER paskelbė pirmąjį specialių šalims skirtų suvestinių rinkinių ir vieną Sąjungai skirtą santrauką⁶. Jie buvo pateikti kartu su didmeninės rinkos stebėsenos ataskaita⁷, į kurią taip pat įtrauktas skirsnis apie ilgalaikių rinkų, įskaitant EEPS, vaidmenį. Be to, Reglamento (ES) 2019/943 19b straipsnyje reikalaujama, kad ACER įvertintų, ar reikia daugiau savanoriškai naudojamų EEPS šablonų. Atlikusi tą vertinimą, 2024 m. spalio mėn. ACER padarė išvadą, kad esamų pramonės asociacijų ir nacionalinių įstaigų parengtų šablonų pakanka dabartiniams rinkos poreikiams patenkinti ir kad prasmingesnis poveikis EEPS rinkai būtų daromas šalinant esmines rinkos kliūtis, pavyzdžiui, projektų plėtojimo kliūtis⁸;
- (7) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944⁹ 18a straipsniu reglamentuojamas elektros energijos tiekėjų taikomas rizikos valdymas. Pagal tą sistemą EEPS naudojamos kaip tiekėjų apsidraudimo strategijų dalis kartu su kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, išankstiniais sandoriais. Kai EEPS rinkos yra pakankamai išvystytos, tai leidžia valstybėms narėms reikalauti, kad mažmeniniai tiekėjai naudotų

⁵ Šiame kontekste „vandenilis“ taip pat reiškia vandenilio darinius, pvz., amoniaką.

⁶ ACER - Power Purchase Agreements country sheets Monitoring Report 2025 („ACER. Elektros energijos pirkimo sutarčių šalims skirtos suvestinės. 2025 m. stebėsenos ataskaita“), 2025.

⁷ ACER - Progress of EU electricity wholesale market integration 2025 Monitoring Report („ACER. ES didmeninės elektros energijos rinkos integracijos pažanga. 2025 m. stebėsenos ataskaita“), 2025.

⁸ ACER - Assessment on the need of ACER voluntary Power Purchase Agreement contract template(s) („ACER. ACER atliktas savanoriškai naudojamo elektros energijos pirkimo sutarties šablono (-ų) poreikio vertinimas“), 2024.

⁹ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, (OL L 158, 2019 6 14, p. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

atsinaujinančiųjų išteklių EEPS ir tai gali paskatinti paklausą EEPS rinkoje nacionaliniu lygmeniu;

- (8) investicijoms į švarią energiją elektros energijos ir kitų energijos nešiklių sektoriuose paskatinti labai svarbios ilgalaikės priemonės. Dažniausios ilgalaikės priemonės elektros energijos sektoriuje yra išankstinių sandorių rinkos produktai¹⁰, EEPS rinkos ir, kai viešoji parama teikiama tiesioginio kainų rėmimo schemos forma, abipusiai sandoriai dėl kainų skirtumo¹¹. Pagal dabartinę išankstinių sandorių rinkų praktiką teikiama ribota parama ilgalaikėms investicijoms į atsinaujinančiųjų išteklių ar branduolinę energiją ir ji yra tinkamesnė trumpalaikiams (kito mėnesio) ar vidutinės trukmės poreikiams patenkinti¹². Atsiranda ilgesnio termino priemonių, tokių kaip EEPS ir abipusiai sandoriai dėl kainų skirtumo, kurie yra pagrindiniai atsinaujinančiųjų išteklių ir branduolinės energijos naudojimo veiksniai, užtikrinantys kainų stabilumą ir didinantys naujų projektų finansinį gyvybingumą. EEPS ir abipusiais sandoriais dėl kainų skirtumo gali būti remiamos papildomos investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių bei branduolinius įrenginius ir užtikrinama švarios ir mažo anglies dioksido pėdsako energijos nauda vartotojams¹³. Todėl valstybės narės turėtų planuoti ir įgyvendinti elektros energijos gamybos paramos schemas taip, kad jos papildytų EEPS ir sudarytų joms sąlygas;
- (9) EEPS gali būti įvairių formų, todėl rizika susijusioms šalims gali būti paskirstoma skirtingai. Fizinės EEPS apima fizinį elektros energijos tiekimą ir susijusius balansavimo ir planavimo išpareigojimus. Dėl jų išpareigojančiam pirkti subjektui kyla kiekio ir disbalanso rizika. Finansinės EEPS veikia kaip sutartys, už kurias finansškai atsiskaitoma pagal referencinę rinkos kainą, o dėl fizinio tiekimo susitariama ir disbalanso valdymo klausimai sprendžiami atskirai. EEPS gali skirtis ir pagal tiekimo pobūdį. Pagal modelį „mokama už pagamintą kiekį“ EEPS kiekio rizika perduodama išpareigojančiam pirkti subjektui, kuriam kyla gamybos ir profilio rizika, o ši kintamų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginių atveju gali būti didelė¹⁴. Bazinės apkrovos arba planavimo EEPS numatomas fiksuotas tiekimo profilis, taip profilio ir subalansavimo riziką perkeliant gamintojui arba tarpininkui. Be to, įmonių EEPS, kurias sudaro elektros energijos gamintojai ir rinkos dalyviai, kurie nėra galutiniai vartotojai (pvz., tiekėjai ar prekyautojai), paprastai siekiama apsidrausti nuo kainų rizikos ir remti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus.

¹⁰ Šioje rekomendacijoje išankstinių sandorių rinkos reiškia produktus, kurie prieinami likus dviem paroms iki tikralaikio elektros energijos suvartojimo ir gamybos, ir apima produktus, kuriais prekiaujama biržoje, pvz., ateities sandorius.

¹¹ Reglamento (ES) 2019/943 19d straipsniu įpareigojama naudoti abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, kai valstybės narės nustato paramos schemas tam tikrų technologijų plėtrai remti.

¹² ACER - Progress of EU Electricity wholesale market integration 2025 Monitoring Report („ACER. ES didmeninės elektros energijos rinkos integracijos pažanga. 2025 m. stebėsenos ataskaita“), 2025.

¹³ Žr. ACER - Progress of EU Electricity wholesale market integration 2025 Monitoring Report („ACER. ES didmeninės elektros energijos rinkos integracijos pažanga. 2025 m. stebėsenos ataskaita“), 2025, 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1747, kuriuo dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942 ir (ES) 2019/943, (OL L, 2024/1747, 2024 6 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>) 45 konstatuojamąją dalį ir Komisijos gaires dėl abipusių sandorių dėl kainų skirtumo rengimo (OL C, C/2025/6701, 2025 12 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/6701/oj>).

¹⁴ Tradiciškai dauguma EEPS buvo parengtos pagal modelį „mokama už pagamintą kiekį“. Tačiau didėjanti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginių kainų kanibalizacija (kai konkrečios energetikos technologijos pajamos ir vertė mažėja dėl padidėjusios tos technologijos skverbties) ir neigiamos kainos valandų dažnėjimas daro poveikį sutarčių pelningumui plėtotojams ir išpareigojantiems pirkti subjektams, todėl daro poveikį šio tipo modelio naudojimui.

Tačiau jos gali kelti papildomą kredito, bazinę ir reguliavimo riziką, palyginti su EEPS, sudarytomis su licencijuotais tiekėjais. Todėl EEPS struktūros pasirinkimas lemia taip, kaip kainos, kiekio, profilio, balansavimo ir kredito rizika paskirstoma sutarties šalims. Tie sprendimai daro poveikį investicijų į švarią energiją patrauklumui bankams;

- (10) tarpvalstybinė EEPS yra dvišalė sutartis, pagal kurią įsipareigojantis pirkti subjektas elektros energiją perka iš kitoje šalyje esančio gamintojo¹⁵. Tarpvalstybinės EEPS yra sudėtingesnės nei nacionalinės EEPS dėl rizikos, kurią kelia tarpvalstybiniai prekybos zonų ir jungčių srautų kainų skirtumai. Tą riziką sutarties šalys gali sumažinti apsidrausdamos išankstinių sandorių elektros energijos rinkose arba įsigydamos ilgalaikes perdavimo teises;
- (11) Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių tikslas – mažinti elektros energijos sistemų priklausomybę nuo iškastinio kuro ir integruotis į Sąjungos elektros energijos vidaus rinką, kad galiausiai rinka būtų susieta. Todėl tarpvalstybinės EEPS tarp rinkos operatorių Energijos bendrijos susitariančiose šalyse ir Sąjungos valstybėse narėse gali padėti laipsniškai integruoti rinką ir investuoti į švarios energijos gamybą, kartu mažinant kainų svyravimą;
- (12) elektros energijos kiekis, dėl kurio Sąjungoje kasmet sudaromos sutartys pagal naujas įmonių EEPS, 2020–2024 m. padidėjo keturis kartus – nuo 7,4 TWh iki 31,4 TWh. Pasirašytų sutarčių skaičius taip pat padidėjo – nuo 60 sutarčių 2020 m. iki 276 sutarčių 2024 m. Po šios spartesnės plėtros 13 valstybių narių gali būti laikomos brandžiomis EEPS rinkomis, o 7 valstybės narės gali būti priskiriamos besiformuojančioms rinkoms. Likusiose 7 valstybėse narėse sutarčių skaičius yra labai mažas. Nors iš pradžių EEPS rinkoje dominavo vėjo energijos gamyba, iki 2024 m. dauguma sutarčių buvo sudarytos dėl fotovoltinės saulės energijos gamybos, o daugiau kaip 10 proc. buvo hibridinės sutartys, jungiančios kelias technologijas, įskaitant kaupimo įrenginius. Pagrindinė EEPS rinkos varomoji jėga yra informacinių ir ryšių technologijų sektorius – iki 2024 m. pagal tas sutartis įsipareigota pagaminti daugiau kaip 40 proc. elektros energijos, po jo seka metalo ir kasybos sektorius, gamybos priemonių sektorius ir chemijos sektorius¹⁶;
- (13) yra kelios viešai žinomos branduolinės energijos gamyba grindžiamos dvišalės sutartys, kurios laikytinos EEPS tik tuo atveju, jei atitinka Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 77 punkte pateiktą apibrėžtį. Naujausi žinomi atvejai – elektros energijos įmonės ir stambaus vartotojo arba vartotojų konsorciumo pasirašyta sutartis dėl elektros energijos įsigijimo iš esamo gamybos įrenginio. Branduolinės EEPS galėtų padėti finansuoti naujus įrenginius, pavyzdžiui, taikant bendradarbiavimu grindžiamus investavimo modelius;
- (14) nustatytos dvi pagrindinės platesnio naudojimosi EEPS kliūčių kategorijos, t. y. reguliavimo kliūtys ir su reguliavimu nesusijusios kliūtys. Be to, nepalankias sąlygas pasirašyti EEPS kartais gali lemti rinkos dinamika;
- (15) pirma, reguliavimo kliūtys, be kita ko, yra: EEPS tvarkymo apskaitos taisyklės; reglamentų ir kilmės garantijų sistemos įgyvendinimo valstybėse narėse poveikis

¹⁵ Kadangi kai kurios valstybės narės turi kelias prekybos zonas, įsipareigojančio pirkti subjekto ir gamintojo, esančių skirtingose tos pačios šalies prekybos zonose, EEPS turėtų daug tarpvalstybinės EEPS savybių.

¹⁶ Duomenų šaltinis: Grant Thornton, Capgemini Invent - Understanding the renewables power purchase agreements market 2026.

įmonių pirkėjų tvarumo politikai ir bendros reguliavimo kliūtys, trukdančios naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, pavyzdžiui, prieigos prie tinklo taisyklės arba ilgas leidimų išdavimo procesas;

- (16) antra, su reguliavimu nesusijusios EEPS rinkų augimo kliūtys apima potencialių pirkėjų kreditingumą; žinių stoką ir kitus sunkumus, su kuriais susiduria maži ir vidutiniai vartotojai, norėdami pasirašyti EEPS su dideliais energijos gamybos įrenginiais; ribotas EEPS rinkų skaidrumas; nepakankamas EEPS standartizavimas ir ribotas viešųjų pirkėjų naudojimas EEPS;
- (17) trečia, tai, kaip rinkos dinamika veikia EEPS augimą, taip pat turi įtakos EEPS plėtros tempui, nors tai nėra kliūtis. Visų pirma, dėl didėjančios atsinaujinančiųjų išteklių energijos kainų kanibalizacijos¹⁷ ir neigiamų kainų elektros energijos rinkose dažnėjimo mažėja plėtotųjų ir pirkėjų susidomėjimas tradicinėmis EEPS pagal modelį „mokama už pagamintą kiekį“ ir vilkinamos derybos dėl EEPS. Be to, nepakankamas elektros energijos sistemos lankstumas ir poreikis greičiau įtraukti neiškastinių išteklių suteikiamą lankstumą daro poveikį atsinaujinančiųjų išteklių EEPS rinkos dinamikai ir skatina pasirašyti lankstumo paslaugų pirkimo sutartis. Poveikį EEPS, visų pirma finansinėms EEPS, taip pat daro likvidumo trūkumas tam tikrose išankstinių sandorių rinkose, nes išankstinių sandorių rinkos gali būti naudojamos kaip kainos orientyras, o išankstiniai sandoriai dažnai naudojami kaip papildomas apsidraudimas siekiant sumažinti EEPS pasirašiusių šalių kainų riziką;
- (18) be rinka grindžiamos dinamikos, viešoji parama švarios energijos gamybai bet kurioje valstybėje narėje taip pat daro didelę įtaką galimam augimui toje EEPS rinkoje. Padidinus tokią viešąją paramą, paprastai abipusių sandorių dėl kainų skirtumo forma, mažėja EEPS patrauklumas pardavėjams, nes sutartys su valstybe mažina naujų projektų riziką ir finansavimo išlaidas;
- (19) kalbant apie EEPS rinkos skaidrumą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1227/2011¹⁸ apie tam tikrą ribą viršijančias EEPS turi būti pranešama ACER. ACER naudojami ta informacija ir kitais informacijos šaltiniais atlikdama metinį EEPS rinkų vertinimą pagal Reglamento (ES) 2019/943 19b straipsnį;
- (20) EEPS ir kitos energijos pirkimo sutarčių rinkoms ilgainiui reikia pakankamai energijos gamybos projektų. Naujų gamybos ir kaupimo pajėgumų diegimą dažnai varžo keli veiksniai, pavyzdžiui, prieiga prie tinklo arba leidimų išdavimas. Šią problemą galima spręsti nustatant reguliavimo ir politikos priemones, kuriomis būtų šalinamos kliūtys, dėl kurių lėtėja leidimų išdavimo procedūros ir stabdomas naujų gamybos ir kaupimo projektų diegimas. Šios priemonės apima leidimų išdavimo procedūrų skaitmenizaciją ir užtikrinimą, kad leidimus išduodančios institucijos turėtų pakankamai darbuotojų. Siekiant paspartinti leidimų išdavimą, labai svarbu veiksmingai ir laiku į nacionalinę teisę perkelti ir įgyvendinti Direktyvos (ES) 2018/2001 leidimų išdavimo ir teritorijų planavimo nuostatas;
- (21) skatinimas sudaryti EEPS švariai elektros energijai įsigyti turėtų būti svarstomas kartu su paklausos valdymo priemonėmis, skirtomis energijos vartojimo efektyvumui ir lankstumui didinti, kad mažėtų paklausa ir pikinė apkrova ir būtų skatinamas lankstus

¹⁷ Kanibalizacija pasireiškia, kai konkrečios energetikos technologijos pajamos ir vertė sumažėja dėl didesnės tos technologijos skverbties rinkoje.

¹⁸ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>).

vartojimas. Integruoti metodai, kuriais energijos vartojimo efektyvumo paslaugos, pavyzdžiui, sutartys dėl energijos vartojimo efektyvumo, derinamos su EEPS, padeda mažinti kainų svyravimo poveikį, didinti energijos įperkumą galutiniams vartotojams ir mažinti bendras sistemos ir energetikos pertvarkos išlaidas. Todėl valstybės narės turėtų skatinti pagal EEPS įsipareigojančius pirkti subjektus, visų pirma viešąsias įstaigas ir stambius energijos vartotojus, apsvarstyti galimybę EEPS derinti su ekonomiškai efektyviomis energijos vartojimo efektyvumo bei lankstumo priemonėmis;

- (22) Reglamento (ES) 2019/943 19a straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė projektams, dėl kurių teikiamos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos paramos schemų paraiškos arba kuriems tos schemos taikomos, dalį elektros energijos rezervuoti ir parduoti pagal rinkos principais pagrįstus susitarimus, įskaitant EEPS. Abipusius sandorius dėl kainų skirtumo ir EEPS reikėtų derinti taip, kad nebūtų iškraipoma konkurencija ir būtų užtikrinta, kad EEPS būtų prekiaujama rinkos sąlygomis¹⁹. Kadangi Reglamentu (ES) 2019/943 įpareigojama abipusius sandorius dėl kainų skirtumo taikyti tiesioginio kainų rėmimo schemoms, kai investuojama į naujus elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir branduolinės energijos objektus, tikėtina, kad tokio pobūdžio derinys bus dažnesnis²⁰. Tačiau jei valstybė nori siekti kitų politikos tikslų, pvz., tikslingai remti tam tikras pramonės šakas, yra kitų valstybės pagalbos galimybių, pavyzdžiui, įtrauktų į Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistemą²¹. Energetikos pertvarką papildomai skatinant tokiomis priemonėmis kaip abipusiai sandoriai dėl kainų skirtumo, kurie gali būti derinami su EEPS, sumažės EEPS kaina, o tai bus naudinga įsipareigojantiems pirkti subjektams;
- (23) kalbant apie pirkėjų kreditingumą, Reglamente (ES) 2019/943 reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad būtų įdiegtos priemonės, pavyzdžiui, rinkos kainomis pagrįstos garantijų sistemos, kuriomis būtų mažinama finansinė rizika, susijusi su įsipareigojančių pirkti subjektų mokėjimo įsipareigojimų nevykdymu, ir kad jos būtų prieinamos vartotojams, kurie susiduria su kliūtimis patekti į EEPS rinką ir nepatiria finansinių sunkumų. Pagal tą sistemą valstybėms narėms leidžiama remtis privačiomis priemonėmis arba kurti valstybės remiamas garantijas. Sąjungos lygmeniu 2025 m. Europos investicijų bankas ir Komisija pradėjo bandomąją programą, kuria siekiama EEPS, kurias pasirašo vidutinės ir didesnės įmonės, suteikti priešpriešinės garantijos dalį, – šia iniciatyva papildomos nacionalinės garantijos²². Reglamente (ES) 2019/943 reikalaujama, kad valstybės narės koordinuotų savo iniciatyvas ir Sąjungos lygmeniu. Todėl, jei valstybės narės nusprendžia teikti valstybės remiamas garantijas, jos turėtų užtikrinti tinkamą koordinavimą su EIB priemone;
- (24) prekyba EEPS tiek privačiose, tiek viešosiose rinkos platformose padeda didinti standartizaciją ir skaidrumą EEPS rinkoje. Taip pritraukiama lėšų, sumažinamos

¹⁹ Komisijos gairės dėl abipusių sandorių dėl kainų skirtumo rengimo (OL C, C/2025/6701, 2025 12 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/6701/oj>).

²⁰ Pasibaigus paramos schemų galiojimui, leidžiama pasirašyti EEPS ir dėl šių įrenginių. Labiau tikėtina, kad taip atsitiks, jei paramos schemų trukmė bus trumpa, palyginti su įrenginio eksploatavimo trukme. Šiuo atžvilgiu branduoliniai įrenginiai, kurių eksploatavimo trukmė yra labai ilga, gali būti priežastis sudaryti EEPS.

²¹ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos priemonių švarios pramonės kursui remti sistema (Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema)“, C/2025/7600.

²² Visos ES skolinimo paketas elektros energijos pirkimo sutarčių garantijoms finansuoti. Skelbiamas adresu: <https://www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20250202>.

sandorių išlaidos ir galiausiai sumažinamos kliūtys patekti į rinką. Be to, tose platformose siūlomoms standartizuotoms EEPS gali būti naudingos tokios priemonės kaip rinkos kainomis pagrįstos garantijų sistemos²³. Kita vertus, taip pat reikalingos specialiai pritaikytos EEPS, kad tam tikri vartotojai galėtų geriau apdrausti savo vartojimą. Priklausomai nuo susidomėjimo rinkoje, elektros energijos biržos ir kiti tarpininkai gali kurti naujas platformas arba konkrečius rinkos produktus EEPS rinkai remti. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų kliūčių plėtoti EEPS rinkos platformas ir rinkos dalyviai galėtų jomis naudotis savanoriškai ir kad būtų užtikrinta sąžininga nacionalinių rinkos platformų ir privačių alternatyvų konkurencija;

- (25) kai kurias kliūtis, su kuriomis susiduria EEPS rinka, gali padėti šalinti kelių pirkėjų EEPS. Tokiomis EEPS sutelkiama paklausa, todėl sprendžiama paklausos susiskaidymo problema, jomis gali pasinaudoti mažesni pirkėjai ir sumažinama sandorio šalies rizika. Kadangi paklausos telkimas yra sudėtingas ir lemia dideles sandorių sąnaudas, paklausos telkėjai gali atlikti svarbų vaidmenį plėtojant kelių pirkėjų EEPS rinką. Tie telkėjai, įskaitant piliečių ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijas, naudoja standartines sąlygas derėdamiesi su elektros energijos gamintoju ir teikdami aiškų pasiūlymą potencialiems pirkėjams. Kai kuriais atvejais burti pirkėjų grupes pasirašyti tas sutartis padeda tarpininkai, pavyzdžiui, pramonės parkai ar verslo asociacijos. Prie kelių pirkėjų EEPS augimo taip pat gali prisidėti pagrindiniai klientai, nes tai yra stambesni klientai, užtikrinantys pakankamą paklausą, kad gamintojas galėtų pasiūlyti sutartines sąlygas, pagal kurias būtų galima sutelkti mažesnius pirkėjus. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų kliūčių sudaryti kelių pirkėjų EEPS ir telkti paklausą. Kaip ir visų bendro pirkimo susitarimų atveju, kelių pirkėjų EEPS dalyviai turi laikytis konkurencijos taisyklių²⁴;
- (26) valdžios institucijos turi ilgalaikę energijos suvartojimo perspektyvą ir gali pasinaudoti savo energijos poreikiu, kad prisidėtų prie Sąjungos klimato ir energetikos tikslų įgyvendinimo. Ši energija išsigyjama vykdant viešuosius pirkimus. Valdžios institucijų energijos poreikius taip pat galima patenkinti perkant energiją pagal EEPS, visų pirma derinant jas su energijos vartojimo efektyvumo paslaugomis poreikiui sumažinti, be kita ko, sudarant sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo. Be to, valdžios institucijos, perkančios energiją pagal EEPS, taip pat gali veikti kaip pagrindiniai klientai ir pritraukti kitų vartotojų dalyvauti kelių pirkėjų EEPS. Todėl viešieji subjektai turėtų skatinti paklausos telkimą imdamiesi aktyvesnio vaidmens EEPS rinkoje. Papildomų vartotojų pritraukimo į EEPS procesas turėtų būti vykdomas objektyviai, skaidriai ir nediskriminuojant bei užtikrinant valstybės pagalbos taisyklių laikymąsi;
- (27) plėtojamos EEPS tvarkymo apskaitos taisyklės. Visų pirma, Tarptautinių apskaitos standartų valdyba (TASV) neseniai paskelbė galiojančių apskaitos reikalavimų pakeitimus, kuriais siekiama paaiškinti, kaip vertinti tiek fizines, tiek finansines EEPS, ir juos Sąjunga oficialiai priėmė. Fizinių EEPS atveju ypač svarbus yra išimties dėl naudojimo savo reikmėms taikymo taisyklių paaiškinimas. Vis dėlto ne visi pagal

²³ Bet kokia valstybės garantija turi atitikti valstybės pagalbos taisykles. Žr. Komisijos pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20, p. 10).

²⁴ Bendro pirkimo susitarimų ir standartinių sąlygų atitikties Sąjungos konkurencijos taisyklėms gairės pateiktos Komisijos komunikato „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo horizontaliesiems bendradarbiavimo susitarimams gairės“ (OL C 259, 2023 7 21, p. 1) 4 ir 8 skirsniuose.

EEPS įsipareigojantys pirkti subjektai taiko TFAS apskaitos standartus – daugelis vietoj jų taiko nacionalines apskaitos taisykles. Todėl valstybės narės turėtų atsižvelgti į EEPS rinkoje veikiančių suinteresuotųjų subjektų nuomones ir peržiūrėti apskaitos taisykles, kai jos yra kliūtis EEPS;

- (28) atsinaujinančiųjų išteklių EEPS paprastai yra susietos su kilmės garantijomis, kurios įrodo, kad elektros energija gaunama iš atsinaujinančiųjų išteklių. Kilmės garantijas išduoda įstaigos, kurioms pavesta jas išduoti, jos išduodamos masiškai ir jas naudoja elektros energijos vartotojai siekdami patvirtinti, kad jų suvartojama elektros energija yra pagaminta iš atsinaujinančiųjų išteklių. Tačiau kilmės garantijose laikas nėra žymimas tiksliai, dažnai susumuojant gamybą mėnesio ar metų lygmeniu, o tai reiškia, kad nėra didelio ryšio su faktiniu įsipareigojančio pirkti subjekto suvartojimu. Tai, kad kilmės garantijose laikas nėra pakankamai tiksliai žymimas, taip pat neskatina naudoti paklausos lankstumo arba trumpalaikio energijos kaupimo, siejamo su atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba. Ta pati problema kyla geografiniu lygmeniu, nes pagal EEPS įsipareigojantis pirkti subjektas gali būti kitoje prekybos zonoje (kai EEPS yra tarpvalstybinė), galbūt labai toli nuo gamintojo jungties, palyginti su vieta, kurioje išduodama kilmės garantija. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų paskirtos kompetentingos įstaigos leistų išduoti elektros energijos, kurią tiekia kaupimo įrenginys ir kuri atspindi prekybos zoną, kurioje vyko gamyba, kilmės garantijas ir jas perduoti laikantis tikslaus laiko žymėjimo iki rinkos laiko vieneto. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kilmės garantijomis būtų galima keistis tarpvalstybiniu mastu, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms EEPS;
- (29) kitaip nei EEPS, kitos energijos pirkimo sutartyse nebūtina atsižvelgti į elektros energijos rinkos ypatumus. Vandenilio, šilumos ir vėsumos arba biometano pirkimo sutartys gali turėti daug bendrų savybių su kaupiamų prekių, pvz., gamtinių dujų, pirkimo sutartimis, įskaitant grynumo ir kokybės lygius;
- (30) kad pagal vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir biometano pirkimo sutartis suvartotą energiją būtų galima įskaičiuoti į Direktyvos (ES) 2018/2001 tikslus, sutartys turi užtikrinti susijusio tvarumo įrodymo ir kilmės garantijų perkėlimą į Sąjungos duomenų bazę²⁵;
- (31) vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pirkimo sutartys gali paskatinti investicijas į naujus elektrolizerius ir jose turi būti paaiškintas tiekimo būdas (pvz., vamzdynai ar laivyba), atitiktis reguliavimo sąlygoms ir kainodaros modelis, kurio referencinės kainos indeksai dar tik formuojasi;
- (32) biometano pirkimo sutartyse, kurios gali būti susijusios su esamais arba naujais gamybos įrenginiais, turi būti paaiškintas tiekimo būdas (pvz., gamtinių dujų vamzdynas arba fizinis pristatymas) ir kainodaros modelis. Kaip ir EEPS atveju, biometano pirkimo sutartys gali būti įtrauktos į platesnį portfelį, apimančią kitas dujas, arba sudarytos kaip finansinė sutartis, susijusi su keitimusi kilmės garantijomis ir tvarumo įrodymu Sąjungos duomenų bazėje;
- (33) nors biometaną galima tiekti iš vienos valstybės į kitą, tokių pirkimo sutarčių rinka tebėra labai fragmentiška. Sistemingai naudojant visapusiškai veikiančią Sąjungos duomenų bazę atsinaujinančiųjų išteklių dujiniam kurui atsekti, bus galima padidinti

²⁵ Direktyvos (ES) 2018/2001 31a straipsnis.

valstybių narių tarpvalstybinę prekybą biometanu ir padidinti jo kilmės skaidrumą bei patikimumą;

- (34) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų paramos schemų struktūra nesudarytų kliūčių tarpvalstybinei prekybai biometanu, be kita ko, pagal biometano pirkimo sutartis. Tinkamai apibrėžtos viešosios paramos biometano gamybai schemas gali papildyti tokius tarpvalstybinės prekybos biometanu susitarimus, visų pirma tais atvejais, kai jomis gamintojams leidžiama parduoti neremiamą biometaną vartotojams kitose valstybėse narėse. Spręsti šias problemas gali padėti ir perėjimas nuo gamybos rėmimo prie paklausos rėmimo;
- (35) šilumos ir vėsumos pirkimo sutartys, priešingai, yra vietinio pobūdžio ir joms dažnai reikalinga speciali infrastruktūra, pavyzdžiui, centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklai. Šilumos gamintojas gali tiekti atsinaujinančiųjų išteklių šilumą ar vėsumą, pagamintą naudojant aplinkos, geoterminę ar saulės šiluminę energiją arba biomasę, arba tiekti šilumą iš elektrinio katilo, pramoninės atliekinės šilumos ar vėsumos. Šiluma ar vėsoma gali būti tiekiama tiesiogiai arba per šilumos siurblių ir tiekimas gali būti derinamas su šiluminės energijos kaupimu. Pagrindinė būtina sąlyga – tiksliai nustatyti vietoje prieinamus švarios šilumos ir vėsumos šaltinius, įskaitant, pavyzdžiui, branduolinius įrenginius, ir suderinti juos su vietos paklausa esant atitinkamam temperatūros lygiui. Nors šilumos gamybos, visų pirma pramonėje, savininkas paprastai yra ir jos naudotojas, vis dažniau sudaromos energijos tiekimo ir šildymo kaip paslaugos sutartys. Pagal šį modelį paslaugos teikėjas prisiima finansinę, techninę ir eksploatacinę riziką ir įrengia bei eksploatuoja šildymo prietaisą, vis dažniau derinamą su šiluminės energijos kaupimu, pirkėjo patalpose. Elektrifikuotų sprendimų atveju paslaugos teikėjas gali veikti kaip telkėjas, parduodantis lankstumą elektros energijos rinkose ir tinklo paslaugas;
- (36) šilumos ir vėsumos pirkimo sutartys gali padėti sumažinti pagrindinę investicijų į šilumos ir vėsumos tiekimą riziką, t. y. netikrumą dėl šilumos šaltinio tęstinumo ir kokybės, ir suteikti ilgalaikį tikrumą dėl investicijų. Centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo projektų atveju jas gali naudingai paremti konkrečios rizikos mažinimo sistemos. Šilumos ir vėsumos pirkimo sutartys taip pat svarbios pramonėje besiformuojančioje atsinaujinančiųjų išteklių ir atliekinės šilumos²⁶ rinkai, kad būtų padidintas informuotumas naudojant lengvai parengiamų rūšių sutartis ir finansines struktūras. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad vietos šildymo ir vėsinimo planuose būtų nustatyti turimi švarios šilumos ir vėsumos šaltiniai, ir sukurti atliekinės šilumos ir vėsumos bei atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos, visų pirma tiekiamos centralizuotai, rizikos mažinimo sistemas;
- (37) ši rekomendacija neturėtų daryti poveikio Sąjungos teisei, visų pirma energetikos ir konkurencijos srityse,

²⁶ Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatyta atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos sutarčių sistema; joje taip pat pripažįstama atliekinės šilumos ir vėsumos naudojimo svarba Sąjungos energetikos sistemai ir jos sinergija su atsinaujinančiųjų išteklių energija. Ši rekomendacija taikoma atsinaujinančiųjų išteklių ir atliekinės šilumos ir vėsumos pirkimo sutartims, kurioms būdingos bendros savybės.

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

- (1) Valstybės narės turėtų nustatyti sąlygas, kuriomis būtų galima greitai diegti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ir kaupimo įrenginius.
- (2) Valstybės narės, įgyvendindamos politiką, kuria skatinamas elektros energijos pirkimo sutarčių (EEPS) naudojimas, turėtų skatinti sutarties šalis, visų pirma viešąsias įstaigas ir stambius energijos vartotojus, apsvarstyti EEPS ir ekonomiškai efektyvių paklausos valdymo priemonių, skirtų energijos vartojimo efektyvumui ir lankstumui didinti, derinį.
- (3) Kai būtina Europos tikslams pasiekti, valstybės narės turėtų planuoti ir įgyvendinti elektros energijos gamybos paramos schemas taip, kad jos papildytų EEPS ir sudarytų joms sąlygas ir kad jomis nebūtų iškraipoma konkurencija elektros energijos rinkose.
- (4) Kai investicijos į elektros energijos gamybą remiamos abipusiais sandoriais dėl kainų skirtumo arba kitokios formos schemomis ir derinamos su EEPS, tos paramos schemas turėtų būti parengtos taip, kad būtų:
 - (a) išvengta pagal EEPS išsipareigojančio pirkti subjekto kryžminio subsidijavimo rizikos;
 - (b) išvengta iškraipymų elektros energijos pirkimo sutarčių rinkose;
 - (c) sumažinta rizika, kad sumažės likvidumas kitose elektros energijos rinkose.

Valstybės narės įgaliotam subjektui turėtų būti leidžiama perparduoti bet kuriam vartotojui, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, dalį pajėgumų, remiamų pagal abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, konkurencinių konkursų būdu sudarant EEPS, kurių terminas yra maždaug penkeri metai.

- (5) Jei valstybės narės nusprendžia parengti valstybės remiamas garantijas, jos turėtų užtikrinti tinkamą koordinavimą su EIB priešpriešinių garantijų skolinimo priemone, kad padėtų vidutinės kapitalizacijos įmonėms ir didesnėms įmonėms pasirašyti įmonių EEPS su atsinaujinančiųjų išteklių energijos tiekėjais.
- (6) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų kliūčių plėtoti EEPS rinkos platformas ir rinkos dalyviai galėtų jomis naudotis savanoriškai. Valstybės narės gali apsvarstyti galimybę EEPS, kuriomis prekiaujama rinkos platformose, siūlyti tokias priemones kaip rinkos kainomis pagrįstos garantijų sistemos. Kurdamos nacionalines rinkos platformas, valstybės narės turėtų užtikrinti sąžiningą konkurenciją su privačiomis alternatyviomis platformomis.
- (7) Siekdamas skatinti mažesnių pirkėjų galimybes sudaryti EEPS, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų kliūčių kelių pirkėjų EEPS, padėti didinti potencialių pirkėjų ir tarpininkų informuotumą apie tas sutartis ir sudaryti palankesnes sąlygas tas sutartis pasirašyti pagal bet kokią valstybės remiamą garantiją. Jos turėtų užtikrinti, kad būtų sudarytos visos sąlygos paklausą telkiančioms įmonėms atsirasti ir veikti. Valstybės narės taip pat turėtų skatinti stambesnius pirkėjus veikti kaip pagrindinius klientus, kad į kelių pirkėjų EEPS būtų pritraukta mažesnių pirkėjų.
- (8) Viešieji subjektai turėtų apsvarstyti galimybę savo vartojamą energiją pirkti pagal EEPS ir turėtų įdiegti mechanizmus, kurie galėtų tokius viešuosius pirkimus palengvinti, taip pat derinti EEPS su energijos vartojimo efektyvumo paslaugomis. Viešiesiems subjektams turėtų būti leidžiama veikti kaip pagrindiniams klientams,

objektyviai, skaidriai ir nediskriminuojant pritraukiant mažesnius pirkėjus į kelių pirkėjų EEPS.

- (9) Valstybės narės turėtų atsižvelgti į EEPS rinkose veikiančių suinteresuotųjų subjektų nuomones ir peržiūrėti galiojančias tų sutarčių apskaitos tvarkos taisykles, jei jos trukdo pasirašyti konkrečių kategorijų EEPS.
- (10) Elektros energijos atveju valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų paskirtos kompetentingos įstaigos leistų išduoti ir perduoti kilmės garantijas pagal standartą CEN 16325:2025, kurios atitinka šiuos kriterijus:
 - (a) turi tikslaus laiko žymėjimą iki rinkos laiko vieneto;
 - (b) yra susijusios su kaupimo įrenginio tiekiamą elektros energija;
 - (c) atspindi prekybos zoną, kurioje vyko gamyba;
 - (d) jomis galima keistis tarpvalstybiniu mastu.
- (11) Kad būtų lengviau atsekti dujas iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kurioms taikoma pirkimo sutartis, valstybės narės turėtų techniškai pritaikyti savo nacionalines duomenų bazes arba nacionalinius kilmės garantijų registrus taip, kad juos būtų galima integruoti į Direktyvos (ES) 2018/2001 31a straipsnyje nurodytą Sąjungos duomenų bazę. Tai leis rinkos dalyviams įtraukti atitinkamus dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių tvarumo įrodymus, taip pat visas susijusias valstybių narių paskirtų kompetentingų įstaigų išduotas kilmės garantijas.
- (12) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų viešosios paramos schemų struktūra nesudarytų kliūčių tarpvalstybinei prekybai biometanu. Jos turėtų užtikrinti, kad pagal viešosios paramos biometano gamybai schemas gamintojams būtų leidžiama laikinai pasitraukti iš tokių schemų, kad jie galėtų neremiamą biometaną pagal biometano pirkimo sutartis parduoti vartotojams kitose valstybėse narėse. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti galimybę, kai tinkama, pereiti nuo gamyba grindžiamos paramos prie paklausos rėmimo.

- (13) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų parengti vietos šildymo ir vėsinimo planai ir juose būtų nustatyti turimi švarios šilumos ir vėsumos šaltiniai, ir sukurti atliekinės šilumos ir vėsumos bei atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos, visų pirma tiekiamos centralizuotai, rizikos mažinimo sistemas.

Priimta Briuselyje 2026 04 22

Komisijos vardu
Dan Jørgensen
Komisijos narys

